

اقتصاد ایران

بہ سوی چه مقصدی حرکت می‌کند؟

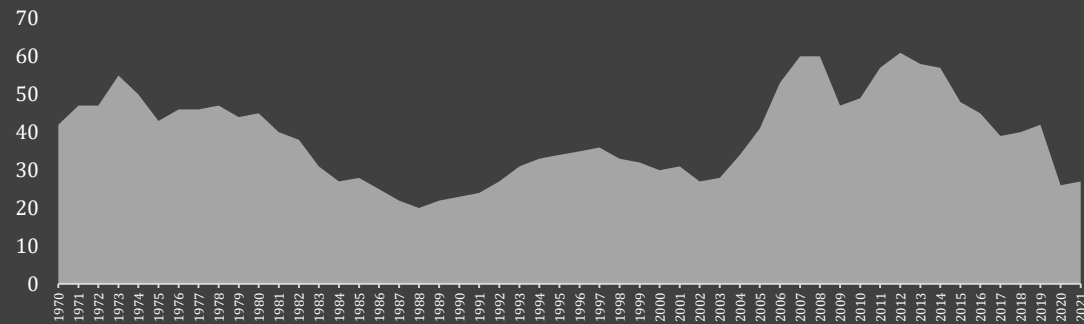
مسعود نیلی

اسفند 1403

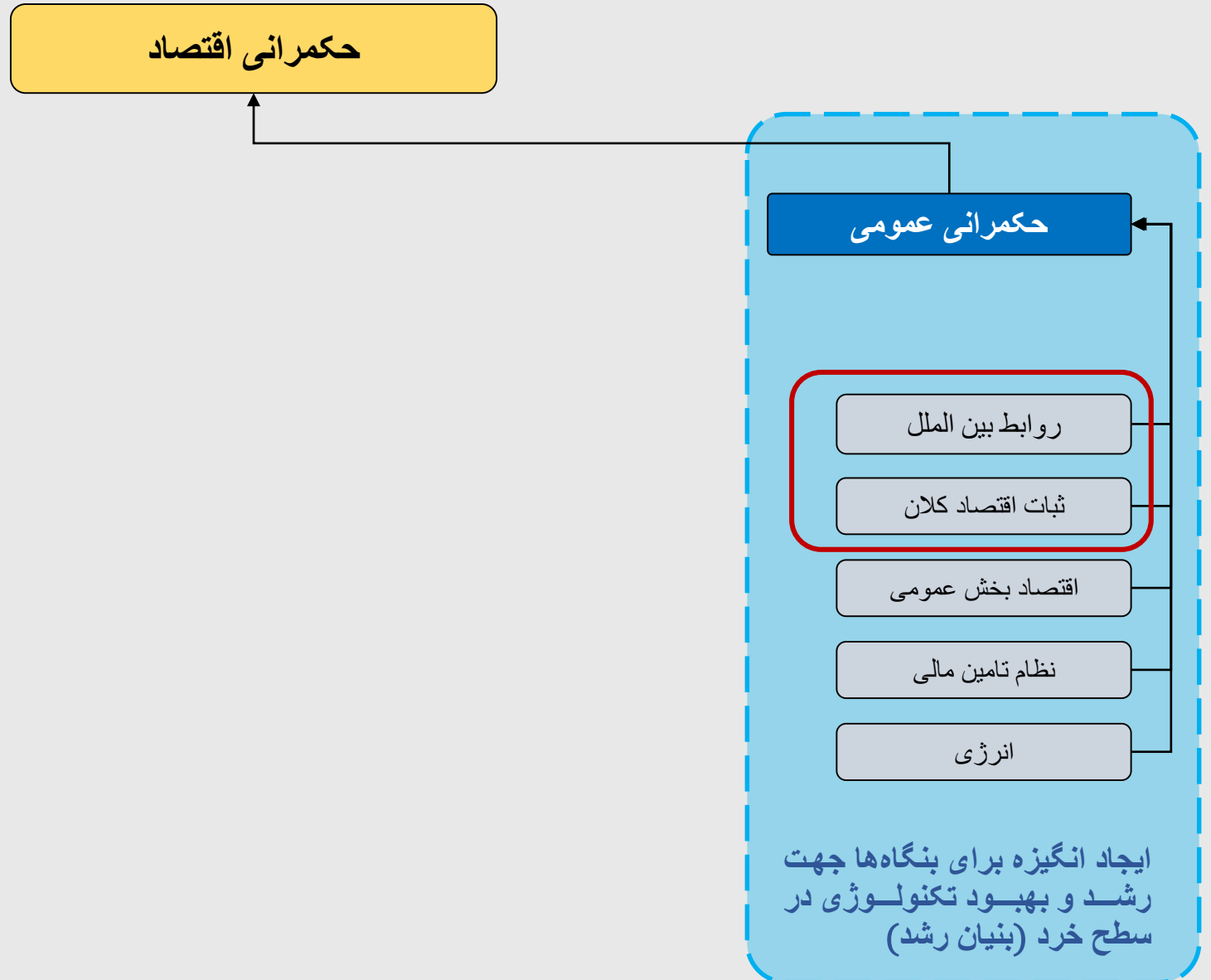

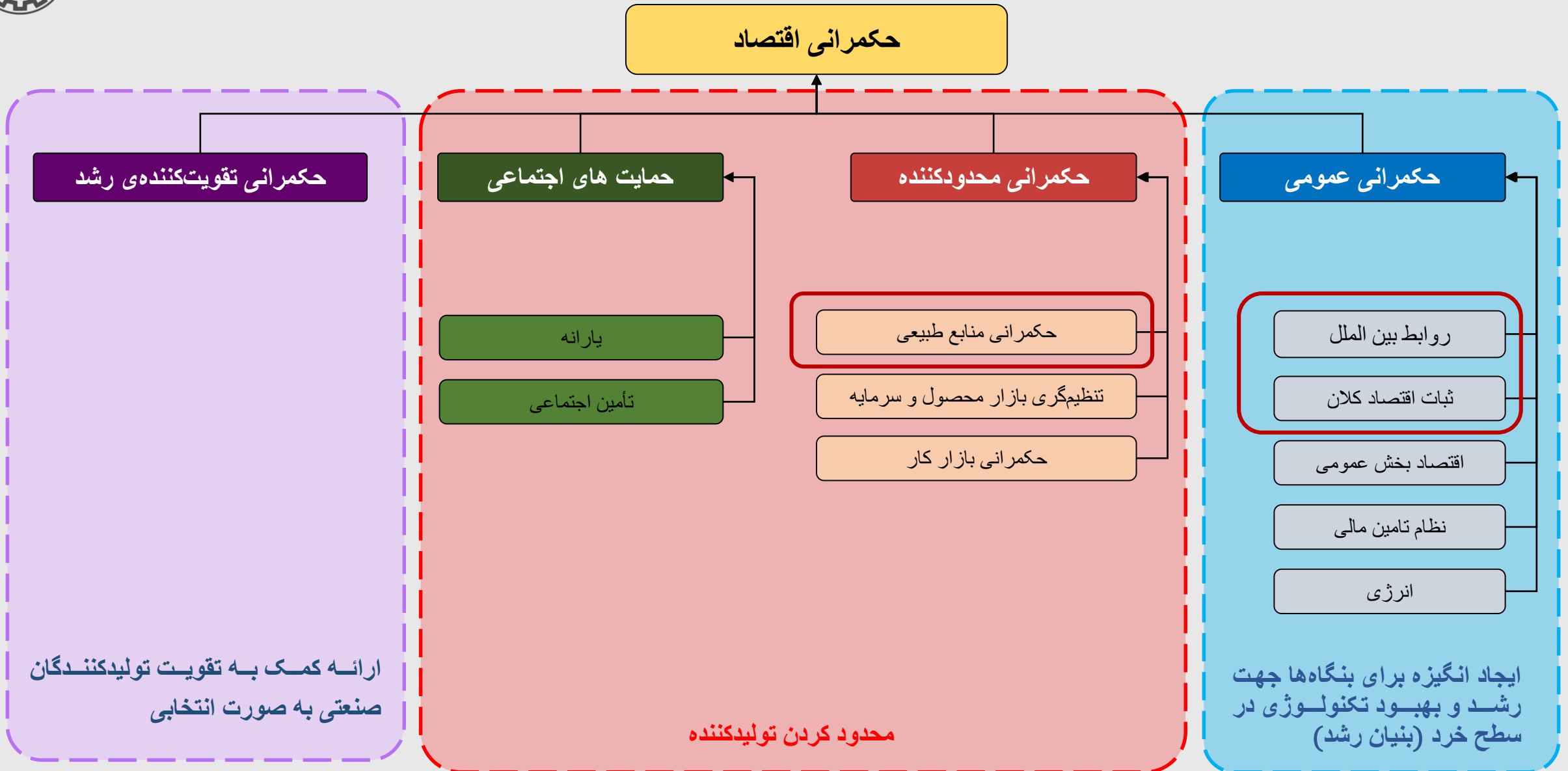
عملکرد اقتصاد ایران را از طریق مقایسه با نمونه های موفق توسعه اقتصادی چگونه می توان تحلیل کرد؟

مدل مفهومی حکمرانی مطلوب اقتصادی

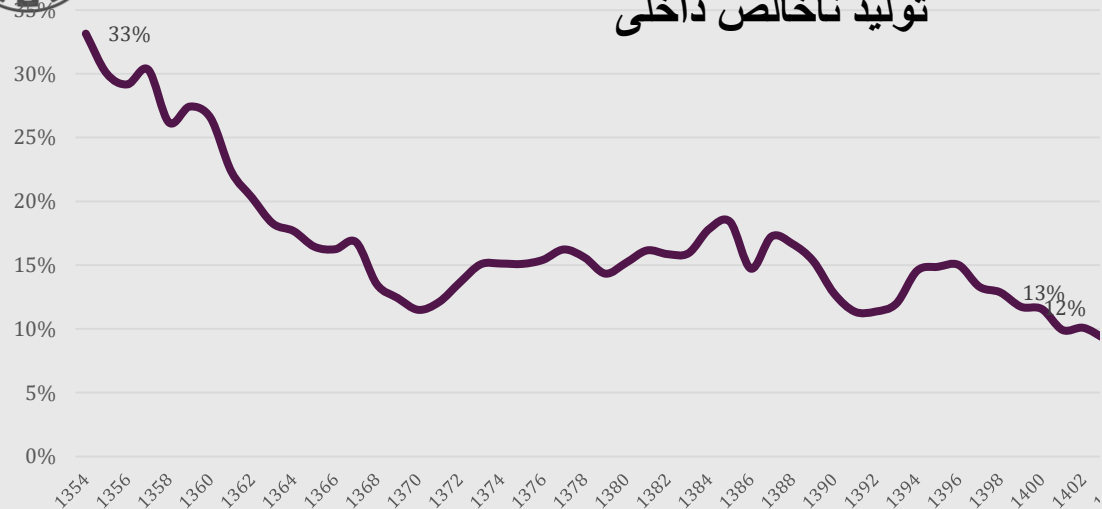

مدل مفهومی حکمرانی مطلوب اقتصادی

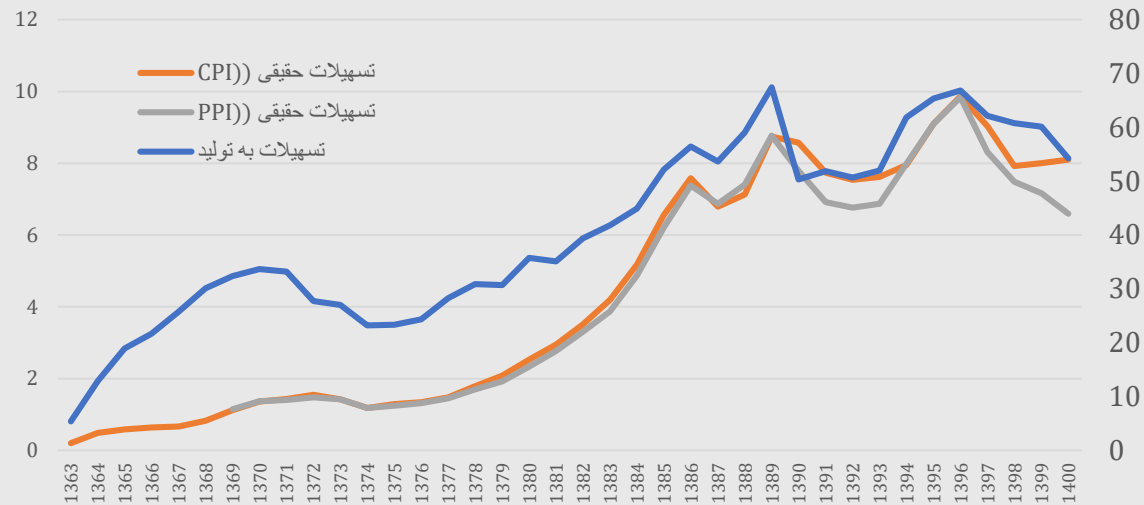

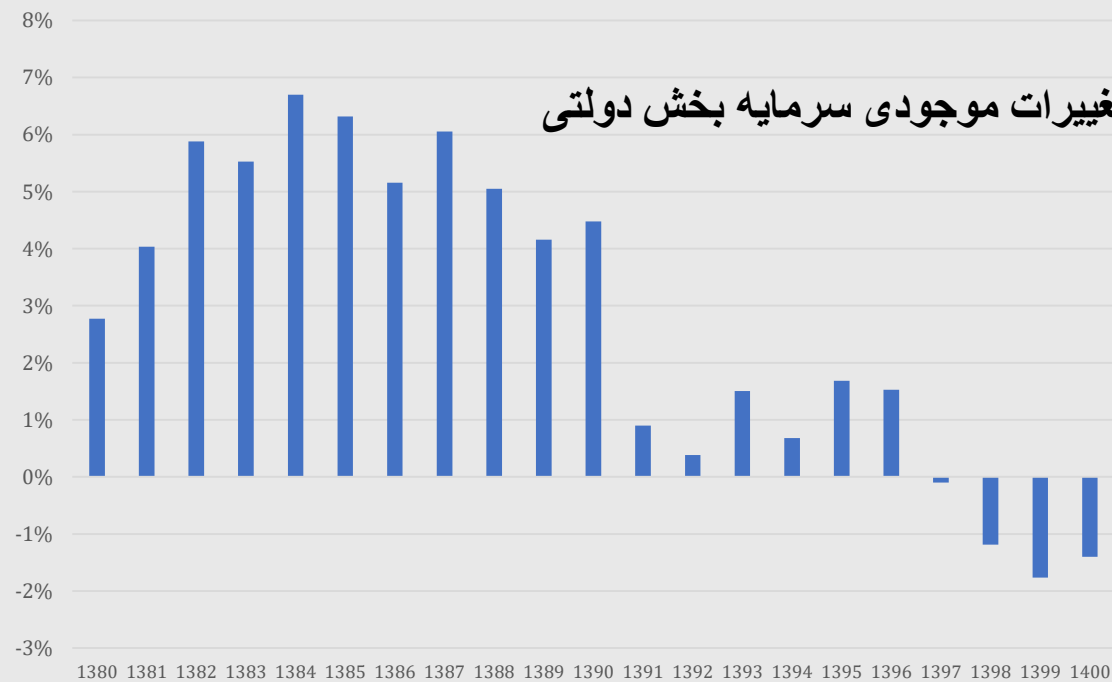
کاهش میزان ارائه کالا و خدمات عمومی به تولید ناخالص داخلی

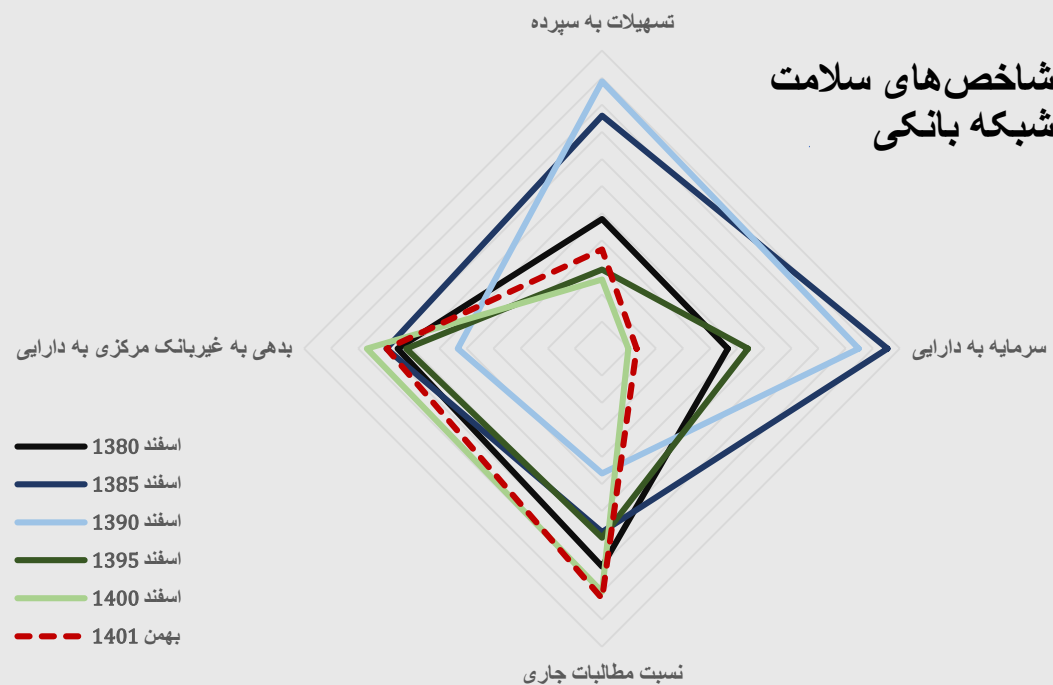
توسعه کمی و افول مالی ایران

تغییرات موجودی سرمایه بخش دولتی

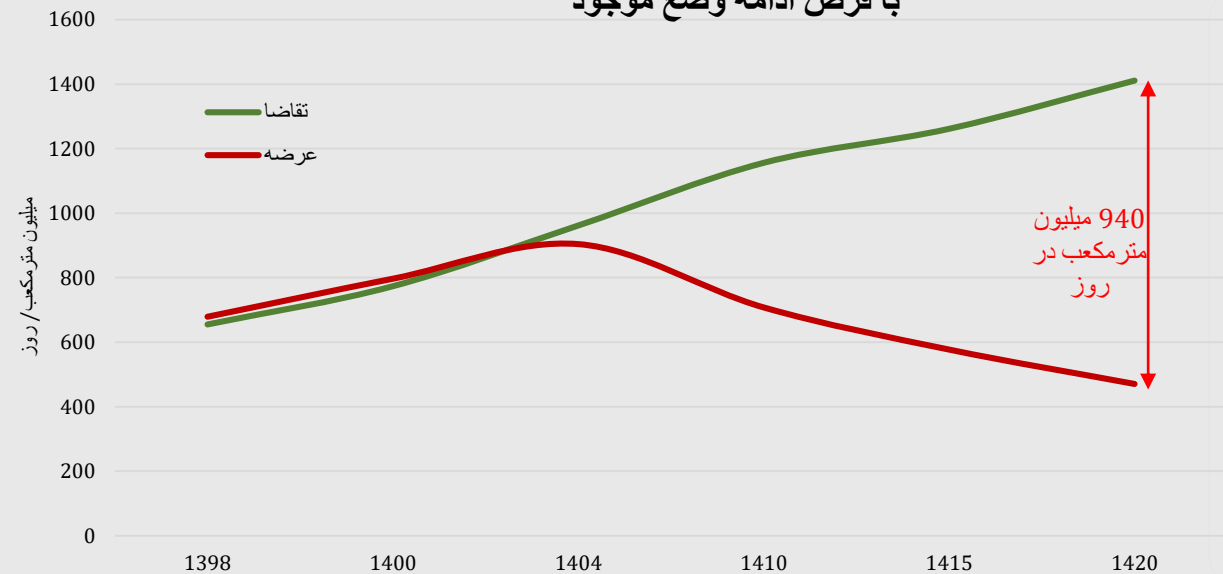

شاخص‌های سلامت شبکه بانکی

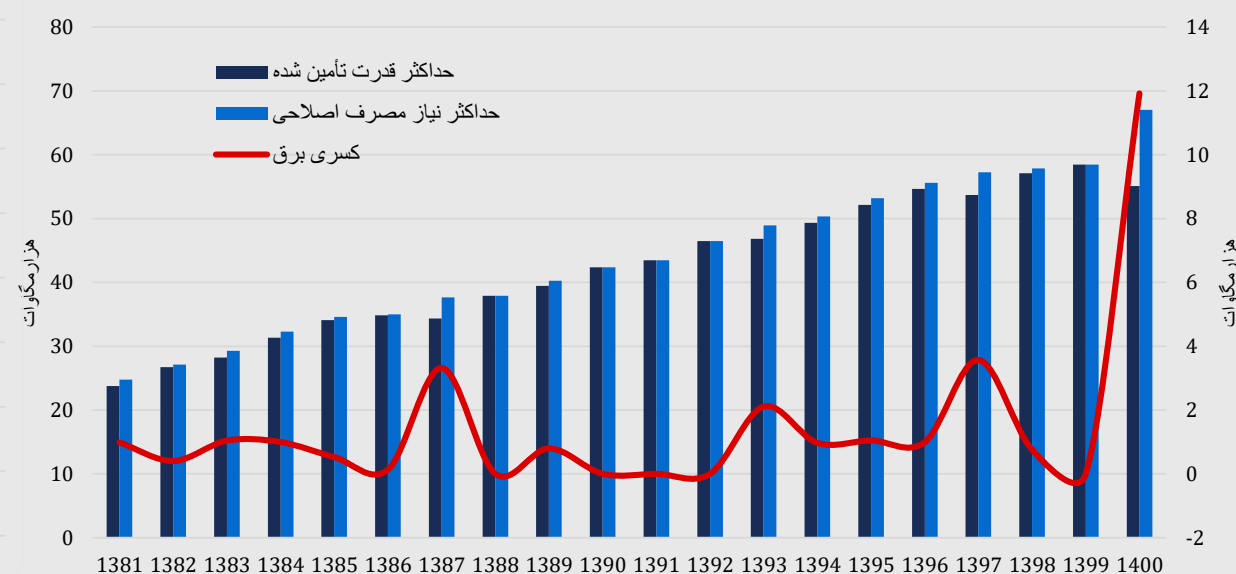

پیش‌بینی روند عرضه و تقاضای گاز در افق 1420 با فرض ادامه وضع موجود

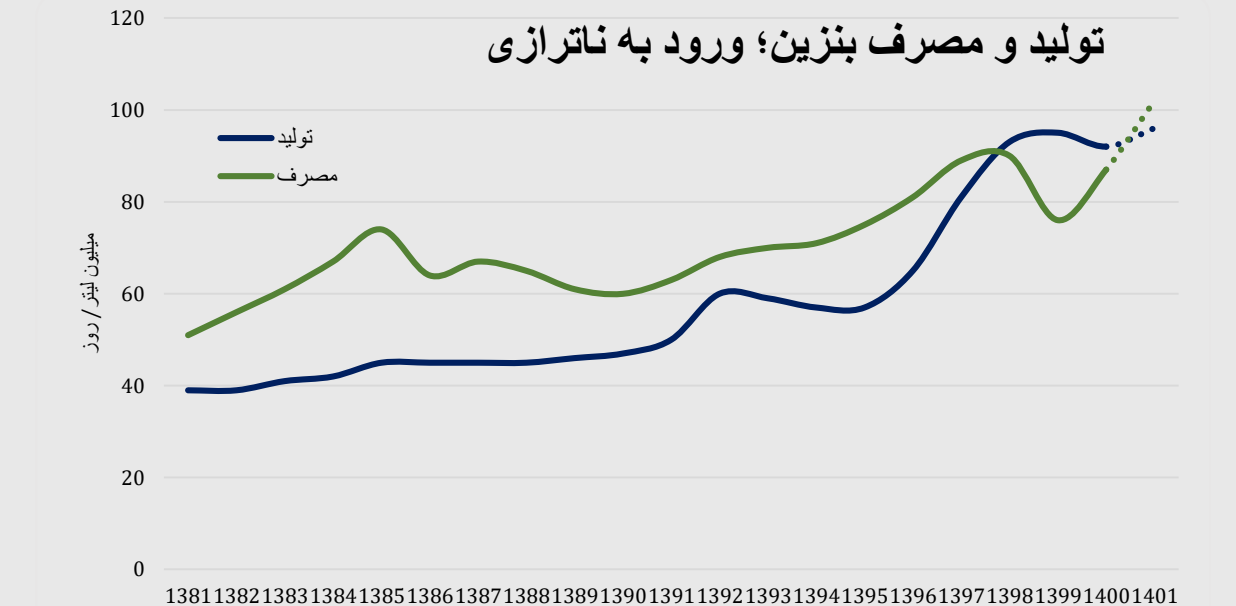
عرضه و تقاضا در بخش برق

رشد موجودی خالص سرمایه نفت و گاز

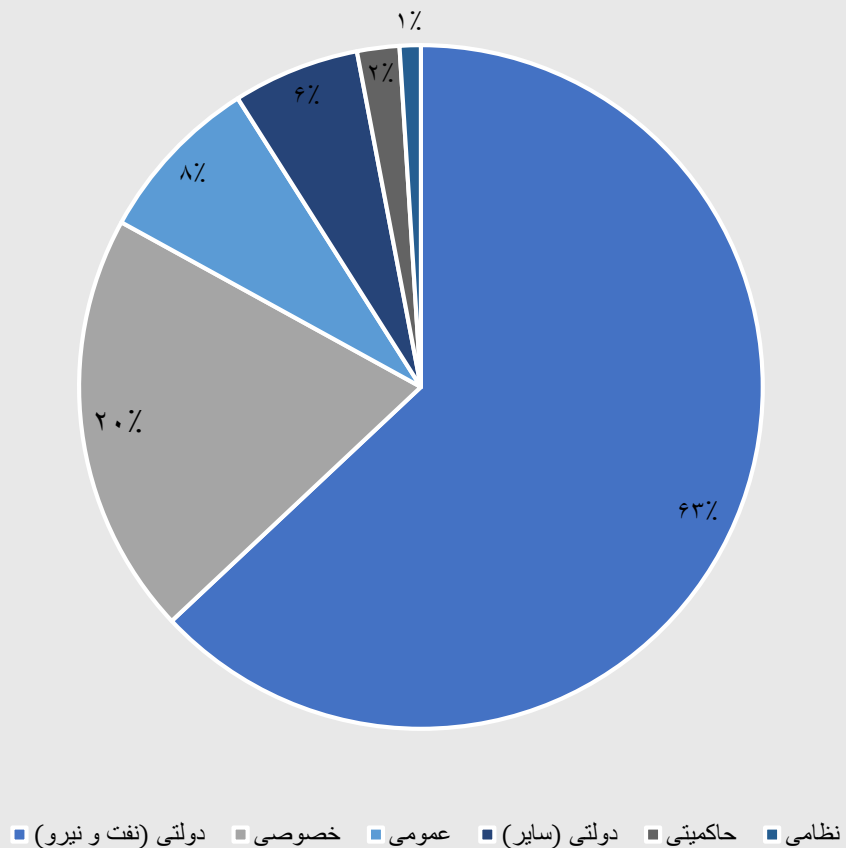

تولید و مصرف بنزین؛ ورود به ناترازی

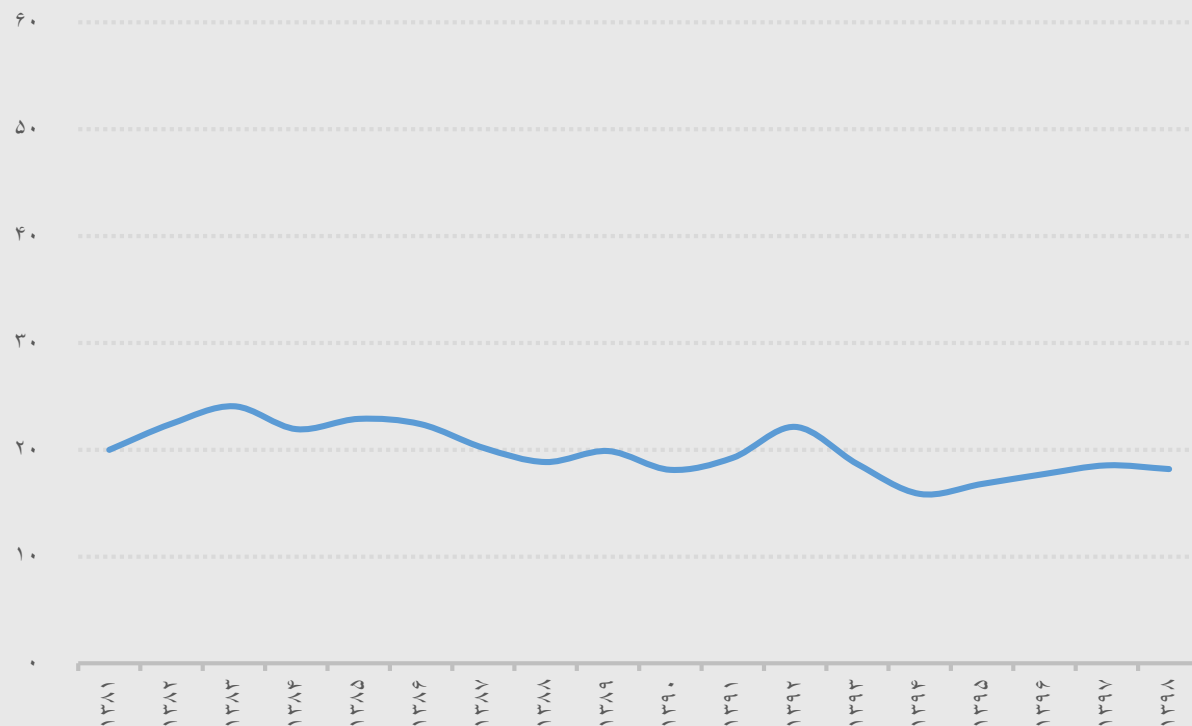

سهم هر بخش از مالکیت شرکت‌ها در اقتصاد ایران

سهم ارزش افزوده تولید شده توسط ده کارگاه بزرگتر (درصد)

اختلال بنیادی در نظام حکمرانی اقتصادی ایران

بررسی عملکرد شاخص‌های معرفی شده ذیل تسهیل‌گری عمومی و محدودکنندگی و شاخص‌های تقویت‌کننده یا سرعت بخش به رشد اقتصادی:

در اقتصاد ایران، جای کارکرد تسهیل‌گری عمومی و محدودکنندگی، به طور کامل، با یکدیگر عوض شده است.

کارکرد شاخص‌هایی که قرار بوده در نقش تسهیل‌گر عمل کنند، محدودکننده و هزینه‌زا است (در برخی حوزه‌های مانند روابط تسهیل‌گر خارجی، ثبات اقتصاد کلان، نظام تامین مالی و مدیریت بازار انرژی، مخرب توسعه صنعتی و در برخی حوزه‌های مانند عرضه کالای عمومی و تامین زیرساخت‌ها ناتوان).

به عنوان مثال به عنوان یک کشور شاخص‌گازی و نفتی، نظام حکمرانی نه تنها هیچگونه چشم‌اندازی را برای اطمینان از در دسترس بودن انرژی نمی‌تواند ترسیم کند، بلکه در تامین روزمره انرژی مورد نیاز اقتصاد نیز درمانده است.

اختلال بنیادی در نظام حکمرانی اقتصادی ایران

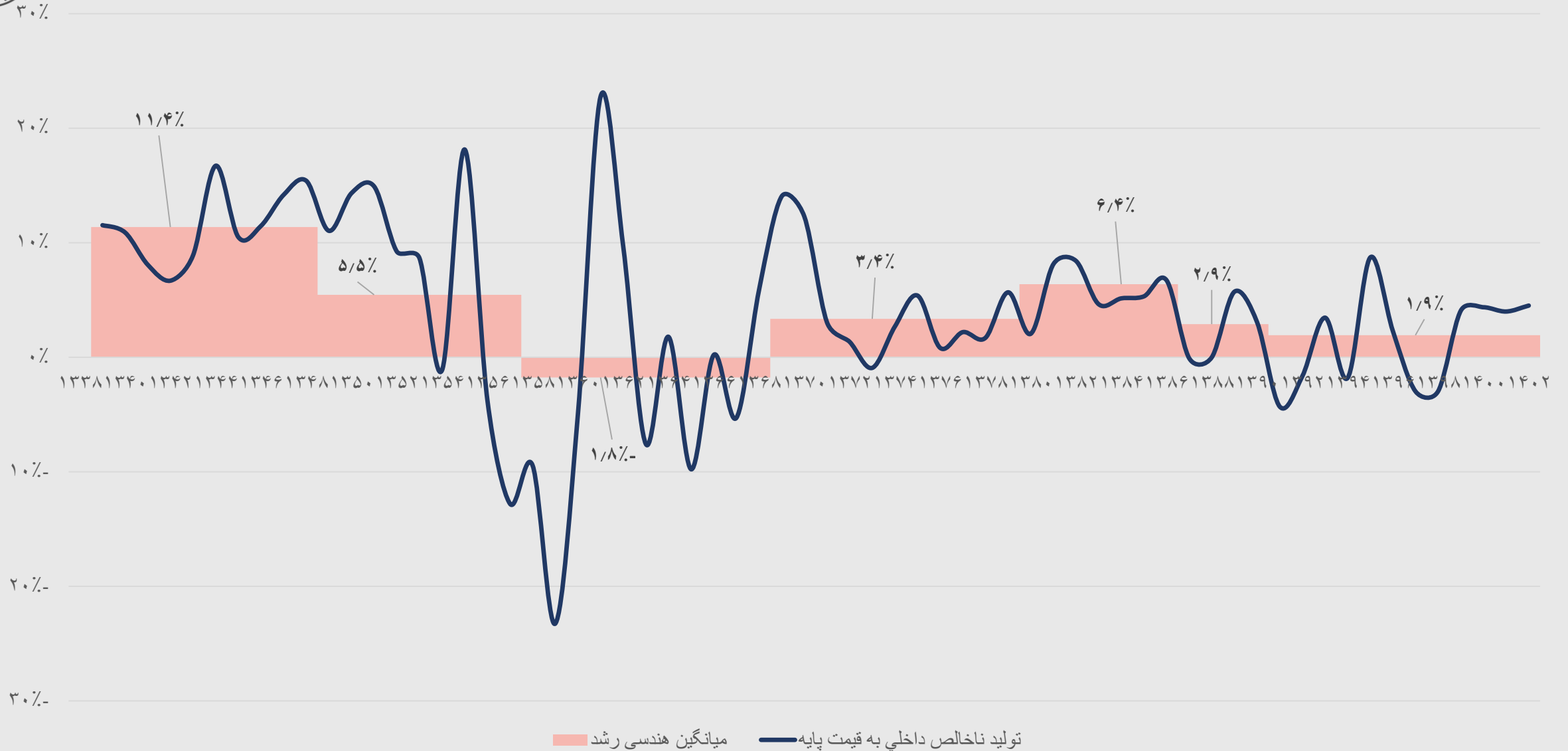

در حوزه‌هایی که دولت‌ها به عنوان محدودکننده عمل می‌کنند، در اقتصاد ایران در نقش راهگشا و تسهیلگر عمل کرده‌اند و تخریب منابع آب، خاک، هوا و انرژی عملاً با محدودیتی مواجه نبود است.

تخریب ظرفیت‌ها و منابع زیستی کشور با سرعتی کاملاً نگران‌کننده بگونه‌ای صورت می‌گیرد که «آینده سرزمینی کشور» به طور جدی در معرض مخاطره قرار گرفته است.

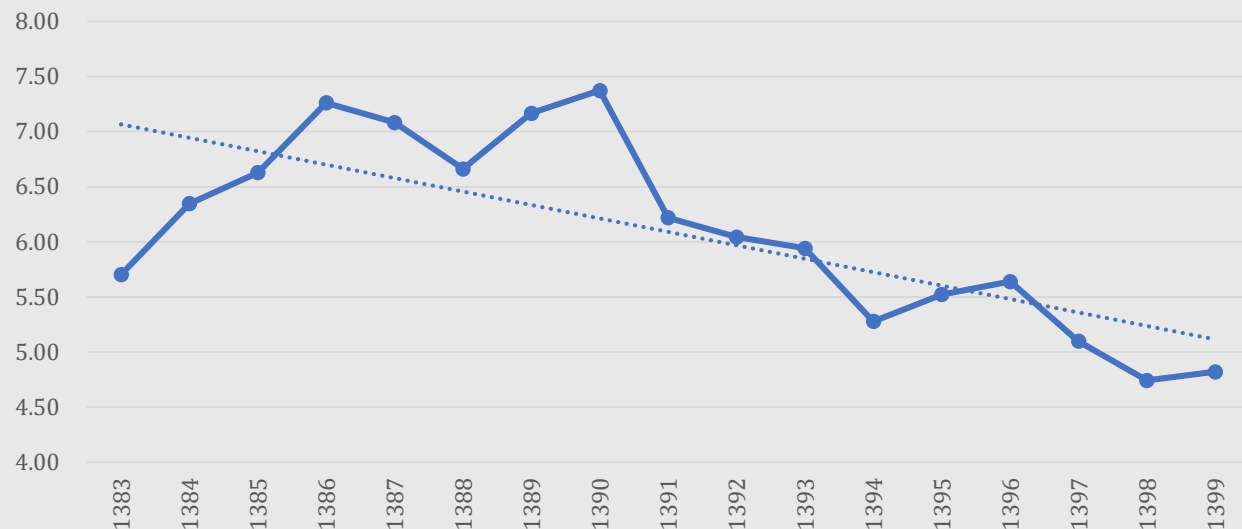
دو مولفه ثابت نظام حکمرانی اقتصادی (تسهیل‌گری و محدودکنندگی)، هیچ‌یک شرایط مساعدی را برای توسعه فراهم نمی‌کنند.

رشد تولید ناخالص داخلی

تصویر ایستای اقتصاد ایران

درآمد سرانه
به قیمت سال 1390 - میلیون تومان

نمودار توزیع فراوانی متوسط اشتغالزایی سالانه

(بین کشورهای با جمعیت 45 میلیون تا 145 میلیون نفر)

نارسایی های نظام حکمرانی

و

آزمون سال های 1397 به بعد

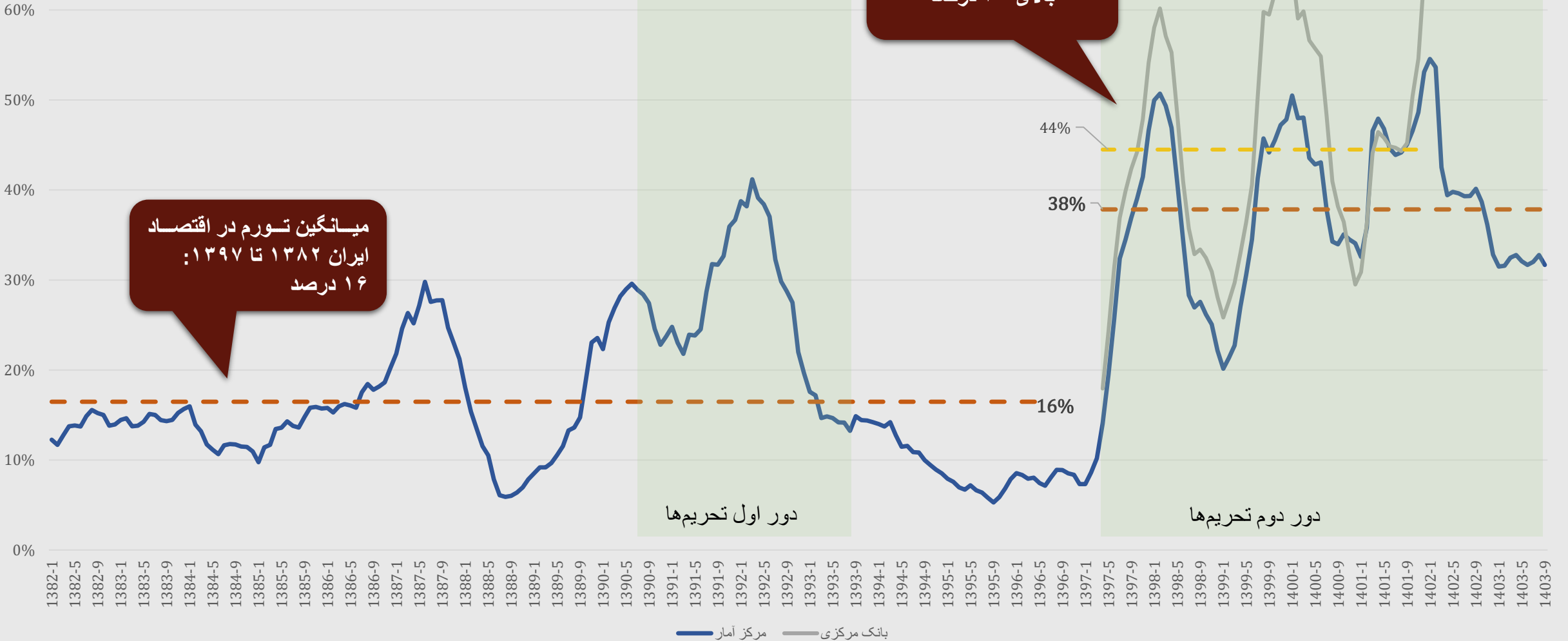
دنیای اقتصاد

تغییر کانال تورم

70%

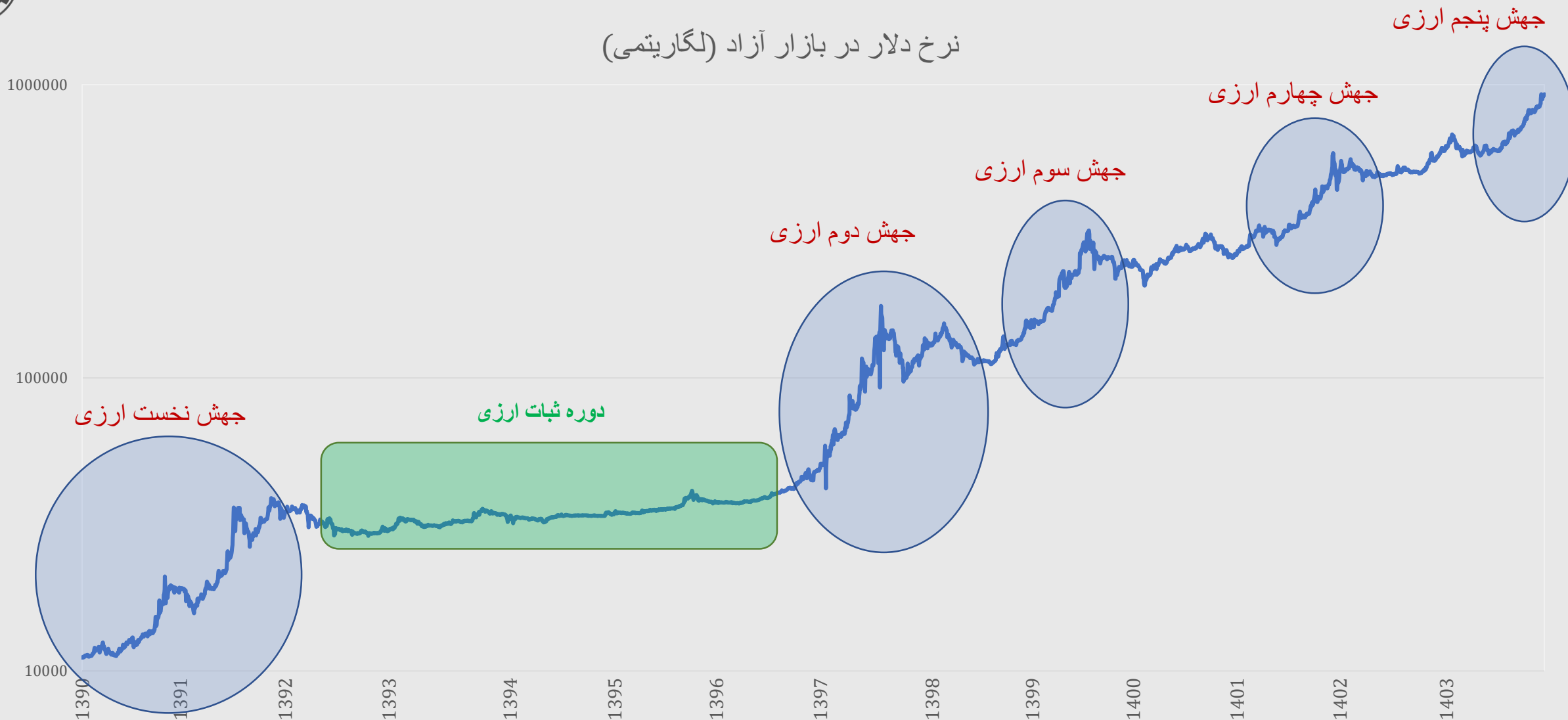
تورم نقطه به نقطه خانوارهای شهری

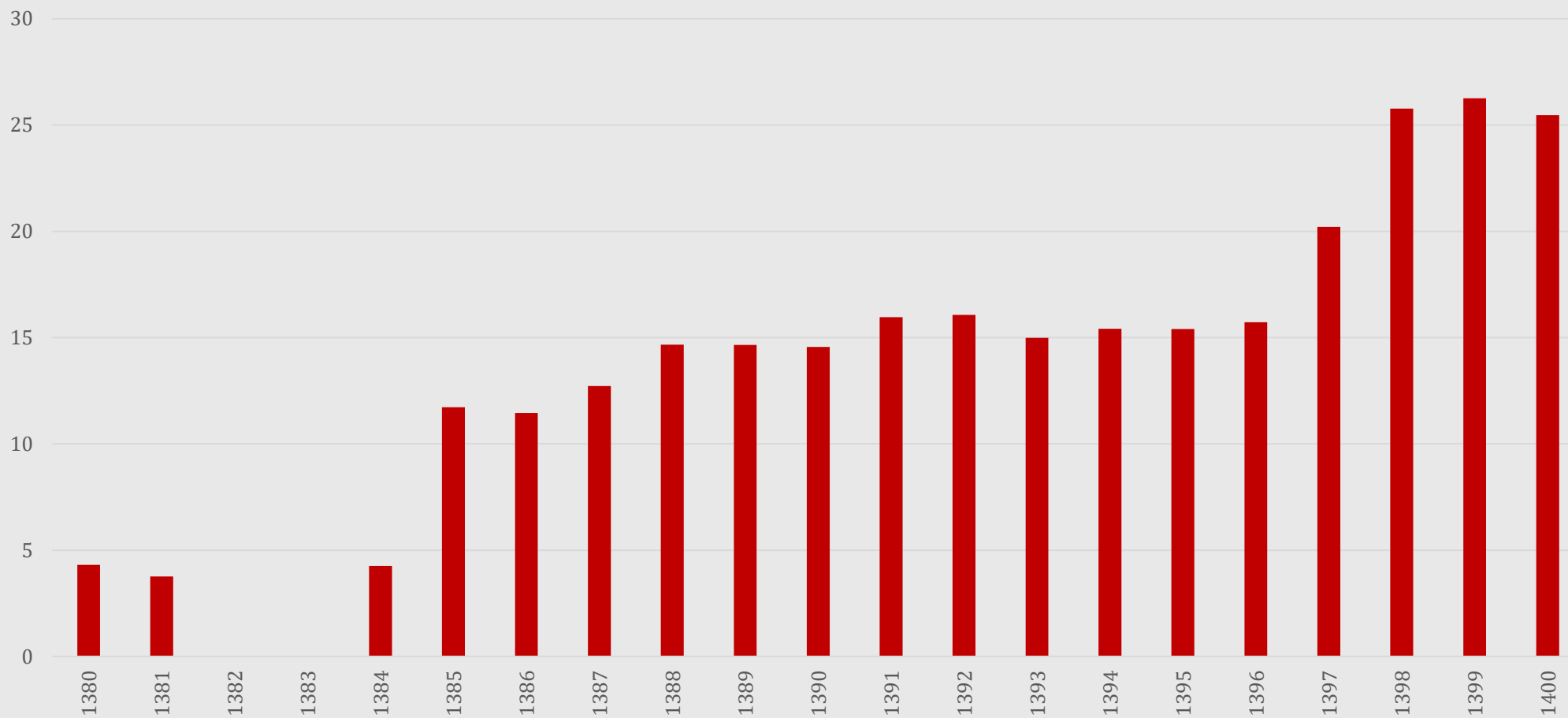
تعدد بحرانهای ارزی

نرخ دلار در بازار آزاد (لگاریتمی)

جمعیت زیر خط فقر (میلیون نفر)

توام شدن نابسامانی‌های اساسی

حکمرانی محدودکننده

مجموعه نাত্রازی های مالی و زیست محیطی

توسعه منابع طبیعی

توسعه اقتصاد کار

کشور

تنظیم‌گری بازار محصول و سرمایه
1402 به بعد

نظام تامین مالی

حکمرانی بازار کار

انرژی

وضعیت خطیر روابط

خارجی کشور

1397 به بعد

شکاف‌های عمیق

اجتماعی و فرهنگی

1401 به بعد

نظام حکمرانی و دولت چهاردهم

انتخاب مسیرهای تعیین کننده فرصت ها و دشواری های دولت چهاردهم

مجموعه مقالات - تابستان 1403

دنیای اقتصاد

خطرترین مسائل کشور

مجموعه ناترازی های مالی و
زیست محیطی کشور

تلاقی وضعیت بحرانی اقتصاد و ناترازی مالی، روابط بین الملل و
شکاف های اجتماعی

شکاف های عمیق اجتماعی و
فرهنگی

وضعیت خطیر روابط خارجی
کشور

شکاف های عمیق اجتماعی-فرهنگی، فشارهای سنگین و متنوع خارجی و بخصوص با چشم انداز احتمال تشدید آن و شرایط غیرقابل پیش بینی خاورمیانه، و ناترازی های در مقیاس بسیار بزرگ مالی و زیست محیطی، هم آینده سرزمینی، هم پایداری جامعه را بطور جدی در معرض مخاطره قرار داده است.

انتخاب مسیرهای تعیین کننده فرصت ها و دشواری های دولت چهاردهم

دولت جدید که تشکیل می شود، بطور طبیعی، مدتی را درگیر استقرار و آشنایی با شرایط و از آن مهمتر، مواجهه منفعلانه اما ضروری با انواع ناترازی های آزاردهنده انرژی و بودجه و ارز و بانک و آب و سایر موارد، شبیه به کاری که آتش نشان ها انجام می دهند، خواهد بود. هر آتشی را که خاموش می کند نفسی تازه می کند و منتظر می ماند تا خبر آتش سوزی بعدی برسد. **عادت کردن به حکمرانی مبتنی بر الگوی آتش نشانی، دام چند شاخه ای است که دولت را به سوی خود می کشد.** همین که با شعبده بازی، منابع مالی گندم کاران را فراهم می کند، پرداخت همترازی بازنشستگان می رسد و بدنبال آن، معوقات آموزش و پرورش و پس از آن مطالبه وعده های انتخاباتی پرداخت حقوق متناسب با تورم و در پی آن، آماده شدن برای موج جدید تحریم ها در پی روی کار آمدن احتمالی ترامپ و جهش های آزاردهنده بعدی نرخ ارز و پیامدهای بعدی آن و در این میانه هم آماده باش همه سازمان ها و نهادهای ذیربط برای درگیری های احتمالی منطقه ای و خلاصه آنکه تا دولت چشم باز می کند متوجه می شود که سال اول فعالیتش به اتمام رسیده و مجموعه ای از رکوردهای جدید در نرخ ارز و قیمت سکه و افزایش قیمت انواع مواد خوراکی و مسکن و خودرو و غیره را به ثبت رسانده

است

برخی دولت ها را می توان دولت آتش نشان (و نه البته آتش فشان)، نامید. کار آتش نشان برخورد انفعالی با حوادث است. دولت آقای پزشکیان بر اساس ذات تشکیل خود، دولت آتش فشان نیست. دولت آتش نشان هم نباید باشد. دولت رونق و توسعه هم سازگار با شرایط و ابرچالش های موجود نیست. پس برای دولت ایشان چه ماموریتی می توان متصور بود. **شاید این دولت بتواند دولت گفتگو به منظور اجماع سازی برای خروج از ابرچالش ها باشد.** دو گروه مانع بر سر راه چنین دولتی، ذینفعان رانتی وضع موجود و خشک سرانی هستند که هیچ انعطافی را بر نمی تابند.

سال ۱۴۰۴

- وضعیت خطیر اجزای «مثلث بحران آفرین» به صورت مستقل در سال‌های گذشته ایجاد شده است.
- سال ۱۴۰۴ ممکن است سالی تعیین‌کننده برای ایران باشد.
- روند طی شده در دو رأس «مثلث بحران آفرین» نگران‌کننده است:
- مجموعه ناترازی‌های مالی و زیست محیطی کشور
- وضعیت روابط خارجی کشور
- تمام انرژی دولت صرف ضلع سوم مثلث (شکاف‌های عمیق اجتماعی و فرهنگی) شده است.
- دولت نقش آتش‌نشان را بر عهده گرفته است.
- نیازمند ابتکارات تعیین‌کننده در رفع تنش‌های خارجی هستیم.

اقتصاد ایران در سال 1404

آیا سال ۱۴۰۴ همانند سال ۱۳۹۷ نقطه عطفی در شاخص‌های اقتصادی ایران است؟

پیش از آن کز تو نیاید هیچ کار

ای که دستت می‌رسد کاری بکن

ایران در خطر است

دنیا کے اقتصاد